Број 14. У Новом Саду, у четвртак 20. јануара 1905. Година XL.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.
За остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Шта ће бити?

Јуче је министар-председник Тиса поднео краљу оставку. Краљ је оставку примио и позвао к себи за петак грофа Јулија Андрашија.

Још је увек немогуће одредити: Шта ће се догодити. Али у последњим сатима све се више множе гласови, да је либералној странци сасвим одзвонило.

Ни Андраши са дисидентима, ни пучка странка, па чак ни Банфи, нису ради, да ускрсну либералну странку.

Јуче се саветовао подуже гроф Андраши са Кошутом и Селом. Колко се може разабрати из новина, они су се погодили. Кошут као да је пристао да његова странка помаже грофа Андрашија, ако се споразуму у програму, који ће доћи на ред у прво време. Нема сумње да би се такав програм могао саставити, али би на њега требао пристати и краљ. А после, кад би удружена опозицаја извела извесне тачке, које су јој заједничке, онда би дошло на ред оно, што је дели и тада би брзо дошло до разлаза и до кризе.

Ма како да буду попустљиви и Андраши и Банфи и Зичи и Кошут, разлика између персоналне уније и поравнања од 1867. године тако је силна, начелна, да они дуго заједно не могу радити.

Угарска стоји дакле пред дугом и тешком кризом, која се неће моћи решити ни лако ни брзо, а велико је питање хоће ли се моћи решити строго парламентарним начином.

Занимљиво је како пише „Мађарорсаг“. Кошутов лист о стању ствари. Он износи чисто мађарске жупаније, у којима влада није добила ни једног гласа. И према томе тврди, да је Мађарство победило. А влада је, вели тај лист, добила своје посланике из крајева, у којима живе народности. И кад би сад либерална, владина странка саставила кабинет, који се ослања на посланике из Хрватске и Славоније и на Немце (има их 11) онда би то била влада немађарских народа против Мађара.

Каква неслана и тупа тврдња! Срезови где живе народности, тако су удешени, да мора продрети влада, кад се служи неконитим средствима И зар су посланици из Хрватске и Славоније израз народне воље?! Дајте опште тајно гласање, заокружите праведно сревове, па да видимо, какви ће посланици долазити на сабор из крајева у којима живе народности, па и из Хрватске и Славоније. Јер ако мађарски срезови нису били за Тису — не би били зацело ни наши.

Нека нико не рачуна расположај нашег народа нити других народа према томе. какви посланици долазе на сабор, јер ће се љуто преварити. А увек је несретна она политика, која рачуна са лажним цифрама. И док Кошут узима у одбрану историјске народе Аустрије и тражи за њих највећа права, докле се прави невешт, да у Угарској постоје и живе народи, који имају иста права. Сваки је народ историчан, а живот и биће је оно, из кога излази највеће право. Угарска свакојако стоји на прагу прелома. Она жели да крене новим животом. И треба! Али нека се не остави „народносно питање“ нерешено. Или нека се не реши неповољно. Јер само она држава може напредовати, у којој влада мир и задовољство свију њених грађана.

Избор посланика у Вршцу.

У Вршцу је изабран за посланика на државном сабору Золтан Силаши. Он је изабран српском помоћу, па и помоћу српске народне радикалне странке.

Он се представио у свом програмном говору као човек, који је ван странака. Нема дакле над собом господара, не везује га никаква партијска дисциплина, и може на сабору отворено да заступа своје мишлење.

Да је био члан ма које мађарске странке, не би било могуће помоћи га, док са самом управом те странке не дође до споразума. Јер један човек у странци ма имао и најбоље намере, не може ништа, ако га странка не помогне.

Но Силаши је изјавио, да је самосталан, ван странака. И развио је такав програм, да је колико толико могао нас Србе задовољити Није тражио све оно што ми, али је обећао да ће бити против школског закона и да ће тражити да се никакав школски закон не доноси, док се не саслушају све вероисповести и њихове власти, обећао је да ће бранити нашу народну црквену автономију и наобрицао је још доста што шта у културном и политичком погледу.

Програм му је био такав, да кад већ нисмо могли нашег да изаберемо, било је смисла помоћи га према владином посланику. Но ако и одржи реч, међу нами остаје разлика у начелу и то још увек велика.

Кад смо прочитали имена изабраних посланика, нађосмо име вршачког посланика међу дисидентима. То би значило: и он је либерал, само се не слаже са Тисом. И ван свега, то би значило, да није самосталан.

Не велимо, да је ово већ неки доказ. Нећемо никог да сумњичимо унапред. Али, чини нам се да је сад са српске стране било доста. На реду је да видимо Золтана Силашија.

Истина, он је после избора ишао у нашу цркву и даривао ју је, посетио је светосавску беседу показује неке склоности да ступи са бирачима у ближу везу и т. д. Све је то лепо и красно. Али како видимо, неки Срби иду и сувише далеко у обожавању Силашија. А нами није познато да су Вршчани решили, да се претворе у странку Силашија.

Ми чекамо да видимо на сабору рад Силашијев, али изборна грозница могла би већ проћи. Јер ма како текла ствар, истина је, да је и Силаши последња два дана просуо огромне своте по Вршцу. а то је већ доста да будемо и сувише обазриви.

За сад оволико!

Реформни покрет у Русији.

Петроград, 16. јануара.

Накупило се много догађаја и српски свет треба да правилно гледа у руске до-

ПОДЛИСТАК.

БОЖИЋНЕ ПРИЧЕ.

(Божићне приче од Милене Миладиновићке. — Нови Сад. — Штампа српске књижаре браће М. Поповића. 1904. — Са сликом. — Цена непозната.

Један нов српски приповедач!

Гђа Милена Миладиновић излази сада први пут пред читаоце са збирком оригиналних приповедака из српског живота. Но овде ваља нагласити да она није нов и непознат писац, њено је име познато у немачкој књижевности и тамо се чешће јавља. Она је пресадила из српске у немачку лепу књижевност, најлепше цвеће српског духа и ума, најлепше производе наше народне поезија, за тим Чика-Љубу Ненадовића, Јанка, Змаја и друге. Нарочито је познат одличан превод Чика Љубиних писама о Црногорцима, који је изишао у засебном издању.

Збирком Божићних прича гђа Миладиновићка ступа у ред српских приповедача. Ако је истина да се дан по јутру познаје, онда је ова прва збирка приповедака гђе Миладиновићке врло јасан знак, да на књижевну арену ступа једна нова снага — прве приче њене привлаче пажњу и шире публике и критике. јер оне дишу животом и здрављем, поезијом и духовитошћу.

У последње време јавило се на свима странама Српства доста нових приповедача. Но то што они раде, јесу већим делом слаби покушаји мало или нимало талентираних људи, који узимајући неодабране теме, пишу рђаве ствари рогобатним стилом и погрешним језиком. Много је писаца, али мало литературе!

Рђаву причу није тешко написати; много је теже рђаву причу прочитати, ма да то правило за нас Србе не важи, јер изгледа, да, што је лођа књига која, то се она тим више тражи на нашој књижевној пијаци и радије се чита.

Код нас се ретко јављају две ствари: женска писац и добар писац. А женски добар писац долази у изузетне реткости. Таленат приповедачки је особина, која сама собом избија на површину — њега не треба тражити, он се сам јавља силом своје моћи: један корак и од почетника ствара се прави, богодани писац. Дилетанти и перогризе пишу годинама и не помакну се с места; они и после дугогодишњег писања остају онде одакле су отпочели.

Збирка »Божићне приче« нису посао овакога дилетанта; у њима се види прави приповедач; примећује се перо које пише крвљу живаца својих. Овим приповеткама српска је књижевност постала богатија једном духовном тековином.

*

Гђа Миладиновићка је изишла пред српску читалачку публику изненадно, неочекивано. — Знало се за њене раније радове у »Застави«, »Парламентару«, »Бранкову Колу«, »Искри« и некојим београдским листовима; али збирка ова дошла је изненадно као божићни поклон српској књижевности.

На први поглед већ се види да гђа Миладиновићка живи у свету идеја; њене приче показују једну скроз примчиву, осетљиву и веома нежну душу, која има пуно осећања, пуно љубави за оне предмете, које црпе из живота и пред нас износи или описује. Г-ђа Миладиновићка не само да зна свој предмет; она га и воли. Она добро појима душевни живот околине коју посматра; за ту околину она има око, што презире суштину ствари; за њу она има перо, што тачно оцртава истину живота и његове светле и мрачне стране. Ни једна приповетка у овој збирци није извештачена, ни једна није натегнута, није лажна нити тенденциозна. Појета, како вели Хајне, или је ритер духа, или паразит. У овим причама њихов творац износи живот оних, који су у страни, који су забачени, које невоље и јади притискују, и који имају права и на живот и на срећу у животу.

Прво што се у божићњим причама г-ђе Миладиновићке документује и видно истиче то је симпатија према предмету којим се бави. А то и јесте карактеристична особина добрих писаца: Њима стално, кроз радове и редове влада једна идеја водиља и чист осећај. Речи

гађаје. Ми смо вам одавно указивали на везу између унутрашње и спољашње политике. Нисмо крили унутрашњу опасност од превелике „полицајско-бирократске“ стеге као што то овде зову. Нисмо у том отпору видели несрећу руску Напротив налазимо, да је за Русију баш садашње стање велика несрећа, и да ће одма бити права јака и велика Русија, чим сине сунце руске слободе.

У последњем писму већ смо извели многобројне протесте и изјаве књижевника, адвоката, лекара, новинара, професора и пре свега племића, земстава и повећих градова. Изузетак су учинили чланови „Руског Собрања“ који су једини за одржање садашњег поретка. То су тако звани Славенофили, на челу им кнез Галицин. Додуше многи су већ иступили из тог друштва. Данас, после крвавих дана по Петрограду, они су једини од руске интелигенције, која је против темељних реформа. Убедили смо се пажљивим посматрањем — да су Петроградски становници скоро свију сталежа за напредак слободу и побољшање јадног стања. Не само омладина, земци, адвокати, професори да су за устав, и мали, ситни и малописмени људи отворено изјављују своје симпатије опозицији. Пре се по Невском проспекту шапутало, сад се отворено говори, шта ми сле. Старица иде и куне војнике „крвопијци“ „разбојници“, „крв пију“ Војник прост говори: радници су се „поштено понашали“, нису први пуцали, писмоноша прости и он није задовољан, сви они куде отворене и безазлено последњи крвави догађај. «У икону су пуцали“, „у мирне људе“ ненаоружане. Једном речју, наше је дубоко убеђење, да је влада својим окрутим, поступком, проиграла игру. Јуче су сви уредници, осим уредника „Грађанина“ били код министра унутрашњих послова и изјавили су, да треба дати слободе што пре, и треба сазвати што пре сверуски Земски Сабор И Камаров, уредник „Свѣта“ који је био увек за самодржавност, и он је заједно са уредницима био.

Од интелигенције ухапшени су књижевници Аненски, Пошехонов, Хесен, професор Карејев, адвокат Кедрин и још њих десетак. Али баш ове требало би више слушати; ово су мирни слободњаци, а сад ко зна дође се свршити.. Радници до душе почињу радити, пошто немају шта да једу. Имамо сад Генерал губернатора Трепова, живи, веле у царском дворцу. Чим је дошао, потражио је од политичке тајне полиције списак коловођа свију ових покрета. Она се мувала, није знала кога ће представити и ђенерал Трепов протера из службе ту рђаву полицију која незна коловође.

Биће још жртава по несрећној судбини нашој али шта ћемо кад је пут увиђавности узак, а пут страдања широк.

Највише сад говоре о свештенику Гапону представнику велике радничке странке. Он је Малорус, свршио је духовну академију. Њега полиција не може да нађе радници га скривају.

Огезање са нужним преображајем Русије годи само непријатељима Русије и Словенства, јер тиме одржавају ненормално грозничаво изванредно стање.

Тренутни спољашњи ред и мир још не значи ред и мир унутрашни, кад се ослања само на војску, полицију и вишу власт.

Текелин.

Из уздинског среза.

Сефкерин, 16. јануара 1905.

Слободан сам, поднети извештај како је текло бирање нашег народног радикалног кандидата, г. дра Јована Манојловића у уздинском срезу.

Сефкеринска општина, свесна и сложна у братској слози искупила се да иде у уздински срез на избор. На дан 13. јануара, рано после 2 сата ноћу, искупили смо се листом сви на плацу пред гостионицом нашег Мите Константиновића. Ту се браћа међусобне наредише за полазак и нарадисмо се, ко ће с киме на кола, пошто је незгодан и далек пут. Не имадосмо за доста кола да можемо поседати на колима, морали смо се сложити и по 5—6 душа на кола, видили смо да не може сваки добити кола, те наша добра браћа Милош и Паја Дамјанов, дотераше дугачка кола и тако се натоварише по 8 људи. Више није могло сести јер свак је морао са собом понети одело за пут, т. ј. опаклије или бунде. Форшпана није било за народ, за народног кандидата. А за плату на владиног кандидата, било је форшпана.

Код гласања текла је ствар овако: Општински бележник, Јанкулов, подбележник, Суботић, учитељи Дрндарски и Стањчуљ, кнез Мађеј и 2 ешкута, 3 Немца, имали су свега на владину страну 10 гласова, за Ботку Белу. А остали 118 гласова добио је наш кандидат радикалне странке, др. Јован Манојловић. Од наших гласова, 4 гласа нису били примљени и ако је то било на неправди. Доста то, ми Сефкеринци осветлосмо себи образ.

Политички преглед.

Француска влада и Ватикан. Многи су држали, да ће падом Комбовог министарства пропасти и његови планови, да се Француска са свим ослободи од папског утицаја. Али то не стоји, јер Рувијерова нова влада у свему је усвојила политички програм Комбов, а нарочито у погледу француских школа, које ће бити независне од разних језуитских утицаја. У опште црква ће бити са свим одвојена од државе. Француска ће оставити на вољу својим становницима, да признају веру какву год хоће, ако се та вера не коси са земаљским законима.

Арнаути против Аустрије. Из Скадра јављају једном београдском листу ово: Од угледних овдашњих Арнаута извештен сам, да се арнаутска „Народна Лига“ решила на један одсуднији корак, којим ће изаћи из своје досадашње резерве, и јаче обележити своје гледиште у погледу непријатеља Албаније.

У томе циљу главни одбор „Народне Лиге“ израдио је један меморандум и упутио га министрима спољних послова у Француској, Енглеској и у Италији У Италију је, сем тога, тај меморандум послат и многим важнијим политичким личностима.

„Народна Лига“ обраћа пажњу владама тих великих сила, да је Аустроугарска највећи непријатељ Албаније, и да систематично ради на томе да Арнауте поизвађа и Албанију окупира. Тога ради Народна Лига моли велике силе да помогну Арнауте у њиховој преведној борби против непријатеља своје земље, и да не допусти продирање Аустроугарске према Албанији.

Тај меморандум овде је предмет општег разговора.

Руско-јапански рат.

Лондонски и јапански извештаји нису још никад простирали такове неистине као до сад. У њима се истиче, како губитци руски последњих дана износе од 36 до 42 хиљаде људи. Како је 10 хиљада Руса погинуло и како је услед тога руски положај тако јако пољуљан, да ће се Куропаткин морати повући чак и из Мукдена. Има већ вести, како Јапанци иду око Тијелинга да пресеку Русима повратак и како је катастрофа руска неизбежна.

Чудновато је врло, како одмах после овог извештаја токијског, јављају и опет

песникове, то су дело песниково. Како он мисли, тако он осећа, тако живи и ради.

За писца који ради по шаблону, који по калупу и шаблону пева ил прича, по поруци мисли и осећа, који не ради из љубави оду шевљења, кога греје рачун, корист ил празна сујета критика није опасна ствар. Она њим не треба ни да се занима. За таког човека много је достојније да остане добар човек, него да буде рђав писац.

»Божићне приче« г-ђе Миладиновићке јесу збирка мисли и осећаја, збирка назора и посматрања једне осетљиве и деликатне душе. Таленат њен је умео из живота узети најдирљивије моменте, које је она заодела својим мислима, прожмала својим осећајима, давши им прикладну форму. Таленат који је иначе тако ретка појава у новијој приповедачкој литератури, јавља се у збирци ових прича на сваком кораку, на свакој новој страници...

Има нешто што ваља нарочито нагласити, а чиме се збирка ових прича одликује. То је осећај То је карактеристична особина и приповедака а и самога приповедача. Г-ђа Миладиновићка је приповедач који грађу за своје радове не измишља, него је црпе из живота. Но то није главно. Главно, је да она тај посао ради са дубоким осећајем. За то су њене приче пуне нежности, што је њена душа пуна осећаја. Таке, само таке приче могу бити пуне истине и живота, јер су прожете осећајем љубави. Та особина је од пресудна значаја за приповедачки таленат госпође Милене Миладиновићке; она је у исто време и најбоља оцена за вредност њеног пера, т. ј. њених приповедака: читалац, за време читања божићних прича не остаје хладан, после читања није равнодушан, — његово саосећање живо је уплетено у судбину оних, које писац описује, а на крају нам узима најдрагоценији грибут: сузе. Ми имамо суза за њене патнике и страдалнике; ми их искрено жалимо; ми искупљујемо тим сузама страдања младе жене, која се над гробом свога јединца мири са мужем својим (»Над гробом«); нас дубоко потреса судбина остављенога малишана сирочета, кога је свет заборавио и оставио, али кога се сећају једино анђели божји и који га прихваћају и уводе у свет сјаја и светлости — али го је већ било на оној другој обали живота (»Последње бадње вече«); нас чудно потресе она елегија пуна сете и поезије кад нам писац износи како брује звона завичаја нашега и како она поздрављају путника, који се после много година враћа у постојбину и угледа зелене брежуљке и чује звона како му довикују: »Здраво да си и добро дошао« (Кад звона звоне«). Тај осећај се настављa до краја, док не оставимо књигу из руку; а најјачи је баш на самом завршетку: Ми дубоко жалимо јадног малишана који одузима себи живот осећајући да је терет својим родитељима и да би их спасао глади чини страховит божићни поклон после кога »лежи доле у дворишту сав изломљен без живота« (»Божићни поклон сиромашног детета«).

Да оставимо на страну стручан разговор и литерарну критику стила и језика божићњих прича, чему би се имало што шта замерити (као и слици на насловном листу), овде је главно забавити се питањем, које је од пресудне важности за сваки књижевни производ: да ли приповетка осваја нашу пажњу; да ли нас одводи у свет онога што она износи; да ли утиче на нашу душу и оставља ли у њој каква трага; дејствује ли на наше појимање ил осећање?

Писац »Божићњих прича« дао је српским читаоцима леп божићни поклон, који је добит за нашу књижевност. »Божићне приче« се издижу изнад нивоа шаблонске приповетке и носе обележје правога талента, који тек иде да покаже шта све може да створи. Г-ђа Миладиновићка ступа не само у ред српских писаца, којих има тако много, да би их могли и по 14 у једно туце рачунати, него ступа у ред добрих женских српских писаца, које једва да би могли на прсте избројати.

Улазећи у анализу »Божићних прича,« видно се истичу две особине пишчеве: осећајност и познавање дечје душе. А цела је збирка скуп нежних, чистих осећаја, и писац може бити потпуно задовољан успехом свога рада: г-ђа Миладиновићка је успела не само да нас заинтересује својим причама, него нам је измамила и сузе из очију за њене сиротане, које описује, а у нашу душу унела је млаз чисте поезије, која облагорођује нарави срце и осећаје. Ова збирка са те стране цењена не треба бољу критику да очекује: »Божићне приче« г-ђе Миладиновићке су добит за српску књижевност...

М. П.

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:
СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, свакипедаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странц ма продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, и ми читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба

из Токија, како источна руска војска, која стоји према левом јапанском крилу, броји 65 хиљада људи са 240 топова, и како се 40 хиљада руске војске кренуло преко кинеског земљишта против Инкауа. Даље се наводи, како су Јапанци у борби код реке Хунхо пробили руску убојну линију, те ако Ојами пође за руком, да пресече на северу повратак руској војсци, и руски напад на северу осујети, онда ће руска војска, која стоји код Синмитина доћи у врло опасан положај. Наводи се још, како се Куропаткин за то одлучио на напад, што му војска трпи велику оскудицу у храни те рачуна, да покори какав крај, који још није исцрпљен, исисан, те му онда војска не би трпила глад.

Већ и из самог овог извештаја токијског јасно се види неоснованост горњих извештаја. Руска војска неби ишла према Инкау, да је претрпела такав пораз, да се мора повлачити чак и из Мукдена. А друго, цео успех јапански и катастрофа руска биће онда: ако Ојами пође и ово и оно за руком. Но баш је врло судбоносно то „ако“, јер лако може баш противно да испадне. Но све те лондонске и јапанске претераности, најбоље побијају званични извештаји Куропаткинови и Грипенбергови. и сами непријатељи морају да признају, и признали су, да су руски званични извештаји потпуно стварни.

Важније новије вести ово су:

Извештај Куропаткинов.

Генерал Куропаткин послао је у недељу овај извештај: Губитци јапански врло су велики. Многи од њих умрћени су од наше пешадије са бајонетима, а од коњице са сабљама. Колики је број заробљених Јапанаца незна се тачно, али већ по досад приспелим извештајима износи преко 300. Офензива јапанска није одлучна. Држање наше војске је врло добро.

У другом свом извештају од понедељника вели Куропаткин ово: Наше чете на десном крилу држе једно село, које су посели. Јапанци су у два маха покушали да га отму, али су увек бачени натраг. Наша је артиљерија са успехом бомбардовала Сандепу, где се налазе врло многе јапанске чете. Ноћу пада температура на 20 гради испод нуле.

Извештај Грипенбергов.

У понедељак послао је Грипенберг овај брзојаван извештај: У суботу у вече је непријатељ обновио свој напад против једне наше колоне нашег десног крила и до 10 сати у вече извео је четир напада, но сва четир су одбијена.

Вести из места и са стране.

Мисија аустријски официра у новопазарском санџаку.

Читамо у „Трговачком Гласнику“: „Од неколико дана баве се у Београду два честита Србина из новопазарског санџака, и они причају чуда о понашању официра из аустријског гарнизона у новопазарском санџаку. Од како је пао Порт-Артур, они редовно залазе по селима и причају народу да је Русија пропала; да она више није кадра ни себе одбранити, а камо ли њих; да ће она сад изгубити сваки утицај на Балкану, с тога да је њима најбоље, да се држе Аустрије, која ће им дати школе, путеве па чак и новце ако им устреба. Али они треба да се дижу на оружје и да овог пролећа дигну устанак, а Аустрија ће им бити у помоћи. А то не раде два три официра, него сви сваким даном, сваком приликом а нарочито празником, кад се народ окупи било око цркве било у крчми. Они се ни најмање не женирају сести са сељацима и плаћати им вино, само да им то причају.

Ако је то мисија аустријских официра у новопазарском санџаку, онда нашто реформе?! Знали за ово наша влада?“

Наследник престола и криза.

У независним опозиционим круговима држи се за извесно, да ће се криза решити у Будимпешти, ради чега ће владар ускоро доћи из Беча у Будимпешту. Опозиција држи да ће са краљем уједно доћи у Будимпешту и Фрања Фердинанд, наследник престола. Ово је сада први пут, да наследник престола у овом својству ступа пред јавност. Поред те вести разуме се, да се довезују разни гласови, па се говори и то, да ће седи владар дати оставку и предати престо Фрањи Фердинанду.

Нова земљорадничка задруга.

Пишу нам из Б.на (Барањабана): да је тамо основана српска земљорадничка задруга и већ је потврђена од власти. Председник је задрузи Милан Винковић, потпредседник Танасија Стојнић, а повереник Милован Бошњак. — Желимо новој задрузи сваки успех.

Влашић о Куену Хедерварију.

Бивши угарски министар просвете, Влашић, држао је сад, пред изборе, говор у Вашархељу и осим осталога рекао је: да је зао дух данашње мађарске владе — гроф Куен Хедервари, који је толике године гњавио Хрватску и Славонију па и Угарску. Ја га познајем — рекао је Вашић — и због њега сам иступио из владине странке.

Покор грчких чета.

У близини Воденa, у Мађедонији, у једној шуми, секла су четир Србина дрва. Наједанпут наиђе једна грчка чета и тројицу убије на месту, а једног рани. Овај сиромах побегне у Воден и јави ту вест.

Самоубиство заљубљеног професора.

Један професор лавовске реалке отишао је у Кракову да умре. Звао се Август Пиотровски тај несретни човек, но није само он умро већ и његова драгана, цура од 30 година. Обоје су узели отрова. Пиотровски је био морфиниста и већ више пута је покушавао да се отрује. Сада га је отров уморио. Девојку су лекари оживели. Што је најлепше Пиотровски је имао жену и дете.

Убијен агент.

У Араду је прекјуче после подне у 2 сата нађен убијен Петар Клонда. На слепо-очници му је нађена рана 12 сантим. дуга рана, због које је и умро. Клонда је оставио удовицу и двоје деце. Полиција трага за убицама.

Убица своје матере.

Јован Секељ је издржавао код себе своју матер, с којом је вечито имао неких диференција. У недељу се опет нешто споречкају, нашто син рече матери да ћути, јер ће је иначе убити. Мати је одговарала сину а овај је зграби и дотле је гњавио, док ова не испусти душу. Жандармерија је ухватила несретног сина, и затворила га.

Змија у кутији бонбона.

Ретко необичан догађај се збио у дворском позоришту у Минхену. Глумица Рајбке играше главну улогу. У њезиној гардероби затече на столу једно писмо и једну лепу кутију бонбона. Писмо не беше потписано, а писац се као велики штовалац извињаваше да хоће да остане непознат, но моли је да пакетић отвори још сад, пре представе. Глумица међу тим беше заузета око представе, те не отвори одмах кутијицу. После првог чина отвори кутију и — ужас је спопаде, брзо затвори кутијицу и као ван себе поче викати дерати се. У кутији беше змија. исправила главу и сиче. На дреку дођу остали и убију змију. Глумица дође к себи те је још могла глумити и даље.

Скочио с галерије у партер.

У петроградском пучком позоришту које носи име цара Николе II. догодио се један необичан случај. За време паузе пред последњи чин, баци се један млад човек с галерије на партер и сав мозак размрска. Узбуна у позоришту беше тим већа, што је несретни младић на месту умро.

Злато у морској води.

Шпел, мерник у Лондону има неки сензациони проналазак, који се састији у томе, да из морске воде добива злато. Цео живот је посветио томе послу и дотерао је дотле, да из једне тоне морске воде добије грам злата а цео трошак око посла је тек десетина добивеног злата. Саставило се читаво акционарско друштво које ће на тај начин доћи до злата. Ако се покаже да је успех добар т. ј. да се на тај начин лако долази до злата, цена злату ће јако опасти.

Забава с игранком.

Српска трговачка омладина у Сентомашу приређује 30. јануара (12. фебруара) 1905. на Света Три Јерарха у дворани општинске гостионе под покровитељством сентомашке трговачке заједнице, своју VII. редовну годишњу забаву с игранком. — Чист приход намењен је за потпомагање српске сентомашке трговачке омладине.

Сибирска железница.

Према страним извештајима, Русија је намерна да за сибирске железнице наручи нов возни материјал у вредности 100 милиона круна (33 милиона рубаља). Од вагона за робу не сме бити ни један са мањом снагом ношења од 900 пуди (15.000 кгр.)

Исто тако немачки извештаји тврде, да се по станицама не налази виш[illegible] тако нагомиланог жита. Још једна незнатна количина стоји и чека на утоваривање, иначе све раније јако нагомилано жито већ је експедовано. — И сав остали саобраћај робе иде тачније и без задржавања. У опште саобраћај функционише уредније и скоро нормално.

Кад се повећа позни парк и подигну паралелни колосеци, завешће се возови путнички и за робу са таквом брзином, да ће изненадити свет и из основа изменити ред вожње. О Сибиру ће се говорити као о новој земљи, новом народу, новој култури. Силна изгнанства из Русије у Сибир имала су и своје добре стране. Све што је напредно, умно и одважно, то је у Сибиру. А то ће бити у стању да у будућности препороди Русију.

Поштованој господи
деоничарима деоничарског друштва „Рада“.

На захтев више деоничара спречених да дођу на главну скупштину наређену на дан 6. (19.) јануара (Богојављење) о. г, одгађамо исту главну скупштину на

дан 23. јануара (5. фебр.) 1905.

која ће се одржати на већ заказаном месту у заказани сат и са већ пре истакнутим дневним редом *)

За управни одбор:

Др. Ж. Миладиновић,
председник.

Др. Ђура Красојевић,
потпредседник.

*) У Руми, код „Зеленог Венца“ у 11½ сати пре подне.

Трговина.

НОВИ САД, 20. јануара 1905. године.

Пшеница прве каквоће 19 к. 20 п. до 19 к. 30 п.
Пшеница средња 18 к. 80 п. до 19 к. — п.
Пшеница лакша 18 к. 40 п. до 18 к. 60 пот.
Наполица — кр. — пот. до — кр. — пот.
Јечам 14 круна 20 пот. до 14 кр. 40 пот.
Зоб 14 кр. — пот. до 14 кр. 20 пот
Кукуруз у зрну ст. 14 кр. 20 п. до 14 кр. 40 п.
Кукуруз у зрну н. — кр. — п. до — кр. — пот.
Маст 128 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина 128 кр. — пот. до — кр.— пот.
Сланина паљена 128 кр. — п. до — кр. — п.
Свињи угојени тешки 84 до 86 пот. по кили
Свињи средњи . . 80 до 82 „ по кили
Свињи лаки . . . 76 до 78 „ по кили
све од 100 кила
живе мере.
Теоци 72 п. до 74 пот. по кили
Јагњци — кр. до — кр. по пару
Овци 16 кр. до 32 кр. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

1. фебруара било је . . . . . 0·48 мет
2. фебруара било је . . . . . 0·56 мет.

*

БЕЧ 31. јануара 1905. г. — (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић). На данашњем вашару је било дотерано 5830 комада мађарских и 6920 комада пољских. Свега 12750 комада.

Трговина је била лабава.

Продавало се:

Прима роба	103—105	кр.	изнимно 106 кр.
Средња „	94—100	„	
Лакша „	85— 92	„	
Сремска „	98—103	„	
Српска „	90—193	„	
Пољска „	66— 98	„	

Цена је сланини 117—119 кр.
„ „ масти 120—126 кр. Све од 100 кгр,

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 3787 комада, од којих беше 3004 угојених волова и 783 комада бикова и крава.

Трговина је била жива.

Швајцарски прима —	86—92	кр.	
„ средњи —	62—74	„	
Мађарски прима —	70—82	„	
„ средњи —	58—62	„	
Лошији — — — —	52—58	„	
Бикови — — — —	56—76	„	

ПОМОЋНИК

за једну шпецерајску трговину, који треба да је изврстан детајлиста а који говори српски, немачки и мађарски, може одма наступити место. — Обратити се на

Јована Бауера,
у Бијељини — (Босна).

45 1—3

АПОТЕКАР

Србин стар 24 године дипломиран на Бечком Факултету доброг имовног стања. тражи женидбе ради девојку из добре куће образовану Српкињу са миразом.

Ближа извешћа у администрацији овога листа.

1273 7—10

ЈАВНА ЗАХВАЛА
И ПРИЗНАЊЕ.

Потписани, чија је супруга Софија, месеца децембра 1904. год. умрла, и једва годину дана код „Атласа“ деоничарског друштва за осигурање живота, војне службе и рента у Бечу, на своту од 6000 круна осигурана била, сматра за своју свету дужност, да се овде овим путем горенаведеном заводу јавно најтоплије захвали за тачну и брзу исплату целокупне осигуране своте, ни пуних 14 дана није прошло после смрти.

Услед свега тога, тај завод, потписани сваком најтоплије препоручује.

У Земуну, 14. јануара 1905.

Богдан Ђурђевић
учитељ српске основне школе.

37 1–1

Ко би желео о том друштву из Панчева и околине да се поближе упозна, нека се обрати на заступника истог друштва госп. Милана Матића, који у сваво доба тачна разјашњења врло радо даје. Станује у Панчеву у Тамишкој улици број 13.

Јавна захвала.

Ради тешке наше жалости и бола за нашим преминулим милим сином

ЈОВАНОМ,

правником III. године,

немогосмо досад главе дићи нити на што помислити.

Стога сада ево најтоплије захваљујемо свима нашим пријатељима и нашим драгим суграђанима без разлике који су осећајући нашу тешку жалост саучешће нам изјавили и овако многобројно нашег милог сина до гроба испратили.

Хвала нека је и свима његовим друговима из Карловаца који су изненађени његовом смрћу дошли да га испрате, а нарочито г. Сави Милановићу, богослову, који се је тужним говором са њиме опростио.

Шестонедељни парастос одржаћемо сада у недељу 23. јануара о. г.

У Ивањици 17. јануара 1905.

Тужни и жалосни родитељи:

Стева Лучић, опћински благајник
отац.

34

Милева Лучић, мати.

ПРАВЕ

СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ

гарантирано чисте у свакој количини и јачини, овогодишње, може се добити код потписанога.

Пошто путнике не држим, то с тога свакоме на захтевање шаљем мустре бадава.

Такођер разашиљем и у флашама шљивовицу, паковану у свакој величини и количини и Демијонима било поштанским или жељезничким пошиљкама

ДУШАН ТОДОРИЋ
печиво сремске шљивовице.
35 1–20 **Стара-Пазова** (Срем).

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ФИЛИЈАЛА

Саве Ј. Крстића и брата

У РУМИ

потребује 2 средња помоћника, који говоре српски, немачки и мађарски. Првенство има, који је вешт намештању излога. Ступање одма или за 14 дана. 38 2–2

У НОВОПРЕУДЕШЕНОЈ ГОСТИОНИЦИ
И ПИВНИЦИ

„ТРАНСВАЛ“

у НОВОМ САДУ, ЛЕБАРСКА УЛИЦА БР. 23. може се у свако доба добити изврсна сремска вина: бела црна и бермета, такођер прве каквоће **штајнбрушка пива по 8 новчића чаша** и изврсна ладна и топла јела. Цене су умерене, послуга брза и тачна. — У свако доба: **фришки ражњићи, ћевапчићи и ђулбастије**, а сваког петка **рибњи паприкаш.** — Молимо дођите, да се уверите, нећете се кајати.

13 6–10 **Маринковић и Симић.**

Натјечај.

Потписана општина треба за своју основну школу једнога учитеља.

Плата је 1200 К., стан и огрев.

Дужност му је поучавати дјецу у једном разреду прописане предмете, учити дјецу црквеном пјању, сваке недеље и празника ићи у цркву с дјецом, те у цркви за пјевницом пјевати.

Рок натјечају јест 1. фебруар п. ст.

У Бијељини 16. јануара 1905.

Српска православна црквено-школска
35 2–3 општина у Бијељини.

МОЈУ КАФАНСКУ РАДЊУ

постојећу у Новом Саду у футошкој улици бр. 15. под називом „турска кафана“ која је добро уређена и подпуно спремљена за рад продајем из слободне руке.

Радња има доста и добрих посетилаца и добро напредује.

Радњу продајем зато што нисам вољан даље остати у Новом Саду.

Ко је вољан купити нека се мени подписаном ради погодбе обрати.

С поштовањем
21 5–6 **Мехмед Арнаутовић.**

ПОЗИВ.

Прва Ковиљска Штедионица
деоничарско друштво у Ковиљу

држаће у недељу, 13. (26.) фебруара 1905. г. у 2 сата после подне у дворани горњоковиљске основне школе своју

РЕДОВНУ VIII. ГОДИШЊУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

на коју се п. г. деоничари учтиво позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управе и надзорног одбора о раду „Штедионице“ у години 1904. и предлог за поделу чистог добитка
2. Извештај надзорног одбора и предлог за давање опроснице управи на рачуне од године 1904.
3. Избор надзорног одбора.
4. Претресање предлога, који су од стране деоничара према наређењу 24. §. основних правила у прописаном року поднесени.
5. Избор два члана за оверовљење скупштинског записника.

УПРАВА.

Извод из основних правила §. 27.: „У главној скупштини имају право гласа лично или по опуномоћеницима они деоничара, који своје деонице 8 дана пред главну скупштину код управе депонују“. § 28: „Они деоничари, који су мање од три месеца поседници деоница, немају гласа на главној скупштини.

---

33 1–1

VIII.
Рачун Биланција
ПРВЕ КОВИЉСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ
ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА
за годину 1904.

РАЧУН БИЛАНЦИЈЕ.

ИМАЊЕ	круна	пот.	Д У Г.	круна	пот.
Готовина у благајници — —	6458	51	Деоничарска главница 600 деоница á 100 К — — — —	60000	—
Менице — — — — — —	441709	—	Резервни фонд — — — —	32310	—
Обвезнице — — — — —	100	—	Улози на штедионичке књижице — — 262.653 68		
Папири од вредности — — —	388	—	Улози стални недељни 6674 29	279327	97
Дужници — — — — —	13957	—	Реесконт — — — — —	90748	48
Куће нашег завода — — —	6962	32	Неподигнута дивиденда — —	50	—
			Предлог управе и надзорног одбора за поделу чистог добитка у години 1904.:		
			Резервном фонду за евентуалне губитке — — — 1037 73		
			Тантијема управи — 100 65		
			Дивиденда на 600 деоница á 10 К — — — 6000·—	7138	38
	469574	83		469574	83

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА.

РАСХОД.	круна	пот	ПРИХОД	круна	пот.
Камата на улог — — — —	16723	42	Камате од мевица — — —	36177	31
Реесконт камата — — — —	3142	94	Камате од обвезница — — —	3322	57
Пореза — — — — — —	1710	61	Разни приходи — — — —	199	91
Пореза на камату на улог —	1672	39			
Тантијема управи — — —	970	10			
Плате — — — — — —	5148	—			
Трошкови — — — — —	3193	95			
Чист добитак за год. 1904. —	7138	38			
	39699	79		39699	79

Гор. Ковиљ, 31. децембра 1904. год.

Коста Веселиновић с. р. книговођа. **Живко пл. Бајазетов** с. р. управитељ. **Живан Каћански** с. р. благајник.

Са главним и споредним књигама сравнили и у реду нашли.

Гор. Ковиљ, 21. јануара 1905. год.

Милан Живанов с. р., **Аца Стојинов** с. р., **Стеван Летић** с. р.,
чланови надзорног одбора.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Вујадиновић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду